

Lichtvervuiling rond de Bourgoyen-Ossemeersen

Wanneer je als rechtgeaarde natuurliefhebber in Vlaanderen

een avond- of nachtwandeling wilt maken om naar de sterren, de vleermuizen, de uilen of de padden te kijken, word je telkens weer pijnlijk geconfronteerd met het fenomeen lichtvervuiling. Straatlampen overal, overvloedig aanwezig op druk bezochte plaatsen, maar ook – weliswaar bescheidener in aantal – langs landelijke wegen en op plekken waar 's avonds nauwelijks mensen komen.

EDITH VANDEN BERGHE

Het is al herhaaldelijk aangetoond dat lichtvervuiling niet alleen storend is voor liefhebbers van de duisternis, voor sterrenkijkers en natuurminnaars, maar dat de fauna en flora er sterk onder lijden en dat ook de mens reële gezondheidsschade kan oplopen door een gebrek aan duisternis op tijd en stond. Daarnaast is het volkomen duidelijk dat die overdadige verlichting een gigantische energievervuiling en perfect te vermijden CO₂-uitstoot met zich meebrengt.

Vanuit een grote bezorgdheid over de nadelige effecten van lichtvervuiling hebben we de koppen bijeengestoken met enkele mensen van Natuurpunt Gent en het Gents Milieufrent GMF. We willen proberen de lichthinder onder de aandacht te brengen van de bevoegde instanties. Om te kunnen beginnen met een concreet project, concentreren we ons voorlopig op de heel storende verlichting rond het natuurreserveaat Bourgoyen-Ossemeersen. Bij het systematisch in kaart brengen van de ver-

lichtingsproblematiek rond de Bourgoyen, ontdekten we verschillende plaatsen waar de (straat)verlichting ons inziens grondig mag worden bijgesteld. De eerste drie knelpunten vallen onder de bevoegdheid van de stad Gent.

Stad Gent te gul met licht

De parking van de sporthal Bourgoyen, naast het Natuur-en Milieucentrum, is de hele nacht overvloedig verlicht, met heel foute armaturen op veel te hoge palen.

Op die manier wordt ook een deel van het natuurreservaat mee verlicht.

Als onmiddellijke oplossing stellen we voor om de lichten te doven wanneer de sporthal noch het NMC in gebruik zijn – dus bijvoorbeeld vanaf middernacht – en om de helft van de verlichting permanent uit te schakelen. Voor een parking is er dan nog meer dan licht genoeg. Op langere termijn zouden er nieuwe, lagere verlichtingspalen moeten komen met armaturen die enkel de parking verlichten en niet de wijde omgeving. Bovendien zou deze verlichting enkel in werking mogen treden met behulp van bewegingsdetectoren.

In de Zandloperstraat en de Driesdreef in Mariakerke vinden we typische verlichting uit de jaren 1980: fel, hel oranje en met slechte armaturen, zodat ook alweer een deel van het reservaat mee in het licht baadt en de bewoners van deze straten bovendien ook lichthinder ervaren.

Als onmiddellijk te realiseren stellen wij voor om de helft van de verlichting permanent uit te schakelen. Voor straten met heel weinig verkeer kan dit zeker geen enkel probleem vormen.

Op langere termijn zijn nieuwe armaturen nodig die alleen de straat en niet de wijde omgeving verlichten. Het valt te overwegen om energiezuiniger lampen te plaatsen die ook een zachter licht verspreiden.

Overleg met de stad Gent

Op 18 februari ging een driekoppige delegatie van Natuurpunt Gent samen met een vertegenwoordiger van het GMF het dossier over lichthinder in en rond de Bourgoyen-Ossemeersen voorstellen aan de (vertegenwoordigers van de) bevoegde beleidsmensen. Naast een afgevaardigde van het kabinet Peeters waren ook kabinetmedewerkers van de schepenen De Regge en Balthazar aanwezig. Twee experts van elektriciteits- en gasdistributeur Eandis zaten ook mee aan tafel.

Concrete beloftes voor de aangehaalde knelpunten kregen we niet. De stad 'verschool' zich achter het nieuwe lichtplan dat binnenkort wordt voorgesteld aan de gemeenteraad. We hopen en verwachten wel dat de besproken knelpunten die onder de bevoegdheid van de stad Gent vallen, binnen een aanvaardbare termijn (van één jaar?) worden opgelost. Natuurpunt Gent is ook van plan om het dossier over lichthinder in en rond de Bourgoyen-Ossemeersen ter bespreking voor te leggen in de beheercommissie van het stedelijk natuurreservaat Bourgoyen-Ossemeersen.

Het fietspad tussen de Brugsesteenweg en de Hoosmolen, met aansluiting op het fietspad richting Wondelgem is nog in aanleg. De Bijzondere Plannen van Aanleg 102 A en B doen geen uitspraak over mogelijke verlichting van het betreffende tracé (de zone tussen de Brugsesteenweg en de Drongensesteenweg). We vragen alvast om op dit deel geen verlichting te plaatsen. Verlichting zou heel storend zijn voor het natuurreservaat en hiermee zou een tot nog toe 'donkere' hoek van de Bourgoyen verloren gaan. Dit fietspad is grotendeels voorzien midden in (naast/tussen) bestemd natuurgebied of natuurontwikkelingsge-

bied. Dat is een bijkomende reden om hier (in het bekendste stedelijke natuurreservaat!) zeker geen natuurschade aan te brengen.

Om deze punten aan te kaarten bij de bevoegde overheid, in dit geval de stad Gent, hadden we op 18 februari een eerste gesprek met het stadsbestuur (zie kader). Net vóór de Nacht van de Duisternis op 25 maart organiseren we ook een persconferentie om onze ideeën en plannen toe te lichten en de resultaten van ons overleg met de stad Gent voor te stellen aan het publiek.

RECLAME

Zin in een opleiding bos- of natuurbeheer in jouw buurt?

Culinaire boswandeling

Culinaire inspiratie uit het bos, gecombineerd met een stevige wandeling.
Donderdag 23 april in Mariakerke

Wat vertellen planten mij?

De natuur is als een open boek. Leer welke informatie planten je verschaffen over de plek waarop zij groeien.
Zaterdag 13 juni in de Bourgoyen-Ossemeersen

Word boswachter

De cursus bij uitstek voor wie zich volledig wil laten onderdompelen in de wondere wereld van bos en natuur.
De opleiding bosbouwbekwaamheid start op 12 september in Gent.

surf naar www.inverde.be voor ons volledig cursusaanbod in jouw buurt of vraag onze opleidingsbrochure

inverde
opleidingen bos, groen en natuurbeheer vzw

Inverde: opleidingen bos-, groen- en natuurbeheer vzw | Duboislaan 2 • 1560 Hoeilaart | T 02 657 93 64 • info@inverde.be • www.inverde.be

Nog meer lichtproblemen

Naast de reeds vermelde knelpunten stelden we bij onze analyse van de lichte-hinderproblematiek ook nog enkele andere problemen vast, waarvoor we evenwel terecht moeten bij andere (overheids) instanties.

Op de parking van het winkelcentrum aan de Brugsesteenweg en in het bijzonder van de Aldi zijn een drietal jaar geleden, na een golf van inbraken in Aldi-vestigingen, extreem felle spots aangebracht, die zeer slecht gericht zijn en een groot stuk van het reservaat mee verlichten.

De oplossing op korte termijn zou erin bestaan om deze spots door middel van bewegingsdetectoren enkel in werking te laten treden als er beweging is op het terrein. Het is al vaak aangetoond (onder andere door de vzw Preventie Lichthinder) dat felverlichte plaatsen zonder sociale controle het alleen maar gemakkelijker maken voor inbrekers. Een spot die aanspringt als er werkelijk een inbreker op pad is, heeft veel meer effect.

Een oplossing op langere termijn zou erin bestaan de slecht gerichte en energieverblindende spots te vervangen door zuiniger lampen en goedgerichte armaturen, best ook voorzien van bewegingsdetectoren. Na telefonisch en schriftelijk contact met de directie van Aldi NV werd ons per e-mail gemeld dat zij wel gevoelig zijn voor onze bezwaren en dat ze het probleem ter sprake zullen brengen op bestuursniveau. Er klonk grote bereidheid om de spots inderdaad beter te richten en te voorzien van bewegingsdetectoren. Dit zou een mooi resultaat kunnen zijn van onze actie en een goed voorbeeld van hoe het anders kan.

De firma Bostoën, aan de R4 aan de overzijde van de Ringvaart, heeft afgelopen zomer een grote en felle neonreclame aangebracht. Die brandt de hele nacht en is als een soort permanente zonsondergang te zien vanuit een groot deel van de Bourgoyen. Dit probleem is al aangekaart in de beheercommissie voor het stedelijk natuurreservaat. Daar bleek dat Bostoën na een aanvankelijke weigering van de stad Gent een vergunning voor de verlichting wist te bemachtigen bij de provincie.

We namen telefonisch contact op met de directie van firma Bostoën en na enkele weken geduldig wachten kregen we te horen dat onze voorzichtig geformuleerde wens om de neonverlichting tussen middernacht en zes uur 's ochtends te doven, al ongeveer in vervulling was gegaan. We hoefden hier zelfs niet voor te ijveren, want het was al van tevoren zo geregeld, weliswaar slechts tot vijf uur 's morgens. Het blijft natuurlijk jammer dat we in de avondlijke en ochtendlijke uren met dat felle lichtschijnsel moeten leven, maar misschien kunnen we

in een latere actie nog een paar uurtjes extra 'licht-uit' bij krijgen.

Van het hele tracé van de R4 is uitgerekend de binnenring ter hoogte van de Bourgoyen verlicht. Het gaat weliswaar om vrij goede armaturen die het licht goed richten, al is hier ook zeker nog verbetering mogelijk. De R4 valt onder de bevoegdheid van het Vlaams Gewest. In februari 2007 namen we al contact op om het probleem aan te kaarten. De heer Michiel Callens, bevoegd persoon in deze kwestie, stelde toen dat de R4-verlichting nog stamt uit 'de oude tijd' toen nog elke grote weg overvloedig van licht werd voorzien en dat zoiets nu niet meer getolereerd zou worden. Bij die bewering kunnen we wel een paar vraagtekens zetten, als we eens rondkijken naar de recent aangelegde wegen overall in Vlaanderen. Verder wist de heer Callens te vertellen dat het geen optie is om de lichten dan nu maar te doven, want dan zou het naastliggende fietspad in het donker komen te liggen en dat zou volgens hem op veel protest stuiten. De verlichting halveren achtte hij niet wenselijk, want dan krijg je op het wegdek een vervelend licht-donkereffect, wat zeer vermoeiend is voor de weggebruikers. Verlichting alleen op het fietspad was ook niet haalbaar, want dan rijden de automobilisten in het donker naast een verlicht fietspad en dat is volgens de heer Callens alweer niet veilig.

Een mogelijke oplossing zou erin bestaan om toch voor dit laatste punt te kiezen en alleen het fietspad te verlichten, maar dan wel zo dat het licht ook effectief enkel op het fietspad valt. Daarvoor kun je heel lage verlichtingspaaltjes gebruiken (40 à 50 cm hoog) met goede armaturen en energiezuinige lampen, zodat de automobilisten geen last hebben van verblindend licht naast de donkere autoweg.

Verder zou het zeer wenselijk zijn dat er langs het hele R4-tracé geen nieuwe verlichting komt, maar dat er meer wordt gewerkt met reflecterende werkmarkering

en goed onderhouden reflectoren.

In een persoonlijk gesprek met de heer Callens willen we onze voorstellen voor een oplossing nog eens uitgebreider bespreken.

Ook de verlichting van de gewestweg Drongensesteenweg veroorzaakt lichtvervuiling in het natuurreservaat. Vooral de hoger gelegen verlichting op de brug over de Ringvaart en de R4 vormt een groot probleem. Hiervoor zullen we vermoedelijk ook moeten onderhandelen met Michiel Callens om tot een duurzame oplossing te komen. Dit wordt een volgende stap in ons actieplan.

Twee 'lichtpuntjes' tot besluit

De stad Sint-Niklaas is stilaan beroemd aan het worden omwille van haar goede 'lichtplan'. Dat lichtplan bestaat erin om zoveel mogelijk te besparen, zowel op straatverlichting als op monumentenverlichting. Daar hebben wij wel oren naar en we hebben dan ook contact opgenomen met Filip Brokken, Sint-Niklazenaar met een verlichte geest en bevoegd ter zake. Hij toonde zich met plezier bereid om ons in Sint-Niklaas te ontvangen en het stedelijke lichtplan toe te lichten. We willen daar graag een excursie van maken voor alle geïnteresseerden van Natuurpunt Gent en GMF. Meer nieuws hierover volgt later.

Natuurpunt Educatie organiseerde de voorbije weken een cursus 'lichthinder' in Gent, in samenwerking met de vzw 'Preventie Lichthinder'. De cursus is intussen wel voorbij, maar 'Preventie Lichthinder' zet haar activiteiten onverminderd voort. Meer nieuws daarover is te vinden op de website www.preventielichthinder.be. Wie vragen heeft over de lichthinderproblematiek, kan ook altijd zijn licht eens opsteken bij deze vzw via inlichtingen@preventielichthinder.be.

